

Mario Kadastik
Juhtivkomisjoni esimees
mario.kadastik@riigikogu.ee

Koopia

Andres Sutt
Energeetika- ja keskkonnaminister
andres.sutt@kliimaministeerium.ee

Jürgen Ligi
Rahandusminister
jyrgen.ligi@fin.ee

rahanduskomisjon@riigikogu.ee
majanduskomisjon@riigikogu.ee
info@kliimaministeerium.ee

Eesti Gaasiliidu ettepanek atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu täiendamiseks

Täname võimaluse eest avaldada arvamust menetluses oleva atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta. Eesti Gaasiliit andis oma esimese tagasiside käesoleva aasta 11. juunil ja hea on tõdeda, et eelnõu ettevalmistajad on mitmeid meie esitatud ettepanekuid ja märkuseid arvesse võtnud. Järgnevalt toome välja need ettepanekud, mille osas on vaja leida mõistlikud lahendused turu parema toimimise vaatenurgast. Meie ettepanekud ja märkused on järgmised:

1) Arvata eelnõust välja säte, millega tunnistatakse kehtetuks atmosfääriõhu kaitse seaduse 5. peatüki 4. jagu ja § 235¹

Eelnõu ettevalmistajad on seletuskirjas viidanud, et kütuse kvaliteedi direktiiv on tunnistatud kehtetuks. Kahjuks see ei vasta tõele, kütuse kvaliteedi direktiiv on endiselt kehtiv. Taastuvenergia direktiivi III versioon kustutas üksnes kütuse kvaliteedi direktiivist artikli 7a, mis reguleeris kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist, sest RED III direktiiviga sätestati ambitsioonikam transpordisektori eesmärk. Eesmärgi saavutamise teekonna saab iga liikmesriik ise otsustada, tehes valiku kahe variandi vahel:

- 1) KHG vähendamine 14,5%
- 2) Taastuvenergia osakaal lõpptarbimises 29%

Kuni praeguse hetkeni ei ole Kliimaministeerium esitanud turuosalistele eelnõud ega sotsiaalmajanduslikku analüüsi valitava poliitikameetme osas ehk teisisõnu – hetkel ei ole teada, millise poliitikameetme järgi transpordisektor hakkab järgmistel aastatel toimima.

Tunnistades kehtetuks sätte, mille alusel reguleeritakse transpordisektori kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist, jätab mulje, et Kliimaministeerium oskab etteulatuvalt juba öelda, et 14,5% kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise poliitikameede ei saa kindlasti olema valitud suund transpordisektoris. Meie arvates on selline tegutsemine ebapraktiline ja mõjutab negatiivselt edasist poliitikavaliku protsessi. **Seega vastava sätte kehtetuks tunnistamine, kui see peaks vajalikuks osutuma, peaks toimuma samas eelnõus, kus riik on transpordisektori poliitikavaliku teinud.**

Kuna AÕKS ja vedelkütuse seadus on mõlemad Kliimaministeeriumi haldusalas ja mõlemad seadused reguleerivad paralleelselt kütuse tarnijaid, siis pole mõtet vastavat sätet kustutada. Kõnealust sätet on edaspidi võimalik poliitikavaliku tegemisel kasutada tarnija reguleerimiseks KHG vähendamise valiku puhul, mis on ilmselt Eesti tarbijale odavam ja kliimaeesmärkide seadmiseks parim võimalik lahend.

2) Esimese heitkogustega kauplemise süsteemi (ETS1) sidumine imporditud biometaanil päritolutunnistustega on ebaõige ning tuleks eelnõust välja arvata

Eelnõu § 4 punkt 44 näeb ette, et ettevõtja, kes impordib Eestisse biometaanil ja soovib seda kasutada ETS1 raames, peab tagama kahe erineva dokumendi - päritolutunnistuse ja jätkusuutlikkuse tõendi (PoS – *proof of sustainability*) – olemasolu ning nende andmeväljade vastavuse EnKS §-s 32⁹ toodule.

Selline lähenemine tekitab mitmeid küsimusi:

- kellele ja millises menetluses neid dokumente ETS1 raames esitatakse;
- miks selline nõue kehtestatakse täna, arvestades, et ETS1 süsteem on toiminud aastaid ilma päritolutunnistuste (või sealsete andmeväljade) kasutamiseta?

Kehtiv ja **otsekohalduv** seire- ja aruandlusmääruse (EK määrus 2018/2066 koos selle hilisemate muudatustega) artikkel 38 lõige 5 sätestab, et biometaanile kohaldatakse nullheite määra, kui see vastab taastuvenergia direktiivi artikkel 29 lõigetes 2-7 ja 10 sätestatud säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kriteeriumitele. Sellist vastavust tõendatakse üksnes PoS-i kaudu – päritolutunnistust (või selle andmeid) ei kasutata ega nõuta nullheite määra rakendamise tingimusena.

Seetõttu on eelnõus sisalduv nõue, millega imporditud biometaanil ETS1 raames kasutamise tõendamine seotakse päritolutunnistustega, vastuolus kehtiva praktikaga ning õiguslikult põhjendamata. Teeme ettepaneku nimetatud nõude eelnõust välja jätta.

3) Eelnõu täiendamine ATKEASE muudatusettepanekuga, mille kohaselt rakendatakse aktsiisivabastust veeldatud biometaanile

Eesti Gaasiliit on juhtinud tähelepanu veidrale olukorrale, kus biometaan gaasilisel kujul on aktsiisivaba, aga veeldatud kujul käsitletakse seda fossiilse kütusena. Põhjus on selles, et riik ei luba veeldatud biometaanil tõendamist läbi PoS (proof of sustainability), mis tegelikkuses tõendabki, et vastav kütus on toodetud kõiki taastuvenergia direktiivi III versioonis sätestatud nõudeid täites. Olgu selguse huvides välja toodud, et kõikide teiste taastuvkütuste, sh Soomes toodetud HVO tõendamine just PoS dokumendi alusel käibki. See on kehtiv EL praktika olnud juba aastast 2009.

Seetõttu oleks vaja muuta senist praktikat ja lisada võimalus, et veeldatud biometaani päritolu on võimalik tõendada päritolutunnistuse kõrval lisaks ka PoS-iga. Võttes arvesse, et võrguvälist ja võrgus olevat gaasi tuleb eraldi kohelda, millele viitab ka Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/996, kestlikkuskriteeriumide ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumide ning maakasutuse kaudse muutuse vähese riski kriteeriumide kontrollimise eeskirjade kohta, siis ei saa allutada võrguvälise veeldatud biometaanile samasuguseid nõudeid nagu on seda tehtud biometaani osas, mis liigub gaasivõrgus.

Sellest tulenevalt teeme ettepaneku täiendada ATKEASi järgmiselt:

§ 19 lg 14 p 2³ mille KNi kaheksa numbrit on 2711 19 00 või 27 11 11 00 ja mille päritolu on tõendatud vedelkütuse seaduse § 2³ lõikes 3 nimetatud meetodit kasutades.

§ 27 lg 1 p 28⁹ käesoleva seaduse § 19 lõike 14 punktis 2³ nimetatud kütus

Eesti Gaasiliit on valmis edasisteks aruteludeks ja kohtumisteks, et vastavad muudatused saaksid kaetud menetluses oleva atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõuga.

Lugupidamisega

(digitaalselt allkirjastatud)

Heiko Heitur
Tegevjuht